

Урок 4

Договор за рођендан

- Мајка:** Драгана! Ускоро је твој рођендан.
- Драгана:** Мама! Ја и Љубица имамо један план. Да ли могу да позовем све своје школске другарице?
- Мајка:** Зар само девојчице? Може да вам буде досадно. Зашто не позовеш дечаке?
- Драгана:** Знаш, мама! Дечаци само праве гужву. Не воле да седе мирно. Не слушају најлепше касете, које ми волимо. Не желе да разговарају о глумцима и глумицама. Зато их не волим.
- Мајка:** А шта да радимо с Миланом? Може да му буде досадно. Зашто не позовеш Аљошу? Он је ваш друг.
- Драгана:** У праву си. То је добра идеја.
- Мајка:** Дакле два момка и петнаест девојака! Јадни момци!

Речник

позвати, позовем	да поканя
позивати, позивам	каня
бити, будем	съм, да бъда
правити гужву, правим	създавам бъркотия
волети, волим	обичам
седети, седим	седя
слушати, слушам	слушам
желети, желим	искам, желая
разговарати, разговарам	разговарям
радити, радим	правя
бити у праву	прав съм
девојчица	момиче, момиченце
дечак, дечака	момче
друг	приятел; съученик
момак, момка	момче
девојка	момиче
договор	разговор, договаряне
рођендан	рожден ден
план	план
гужва	бъркотия; навалица
касета	касета
идеја	идея
добар, добри; добра, добро	добър
сав, сва, све	цял, всичкия
школски, школска, школско	училищен
најлепши, најлепша, најлепше	най-хубав
јадан, јадни; јадна, јадно	горкия
досадно	скучно
мирно	спокойно
зато	затова
онда	тогава, в такъв случай
само	само
дакле	значи, следователно

Спрежение на глагола *волеѝи* (обичам) в сегашно време

воли-м	воли-мо
воли-ш	воли-те
воли-ѝ	вол-е

По същия начин се спрягат и глаголите **желети (желим)** — *желая, искам*; **учити (учим)** — *изучавам, уча*; **говорити (говорим)** — *говоря, разговарям*; **одлазити (одлазим)** — *тръгвам, заминавам*; **правити (правим)** — *правя*;

Замяна на инфинитива с *да*-конструкция

В съставно глаголно сказуемо вместо неопределената форма на глагола обикновено се среща така наречената **да**-конструкция. Тя се състои от:

да + глагол в лична форма

Например, руското изречение *Я могу пригласить подруг* (Мога да покана приятелки) може да се преведе на сръбски, като в сказуемото се използва или инфинитив, или като той се замени с **да**-конструкция:

Могу ѝозваѝи другарице = Могу да ѝозовем другарице

МОГУ ПОЗВАТИ = МОГУ ДА ПОЗОВЕМ

В **да**-конструкция, съответстваща на инфинитива на глагола **бити**, се употребява форма за сегашно време **будем**:

Може биѝи досадно = Може да буде досадно.

Упражнения

1. Преведете на сръбски, образувайте форма за 1 л. ед. ч. и 3 л. мн. ч. сег. вр.

Да покана приятелки, слушам касети, обичам приятелките, говоря сръбски, излизам вечер, разговарям за актриси, отивам у (при) Мария, ходя на училище.

2. Заменете инфинитива в изреченията с *да*-конструкция.

Миланова мама жели гледати филм. Драгана жели позвати све своје школске другарице. Милан и Аљоша воле иѝи код Марије. Драгана може позвати све своје школске другарице. Девојчице воле седети у пицерији. Драгана не жели позвати дечаке. Милан и Аљоша могу иѝи у школу заједно. Да ли желиш слушати касете? Да ли волите разговарати о музици?

3. Съставете изречения от дадените думи.

- 1) Драгана, волети, да, гледати, добар, филм;
- 2) Девојчице, моѝи, да, седети, мирно;
- 3) Драгана и Љубица, желети, да, позвати, Аљоша;
- 4) Ми, волети, да, слушати, касете;
- 5) Мама, бити, увек, у праву;
- 6) Ви, позивати, на рођендан, само, дечаци;
- 7) Дечаци, само, правити, гужву;
- 8) Ви, увек, имати, добре идеје.

4. Употребете глаголите в нужната форма.

Драгана (желети) да позове на свој рођендан само девојчице. Дечаци на рођендану само (правити) гужву. Девојке (волети) да слушају касете. Аљоша не (желети) да разговара о глумцима и глумицама. Ви не (волети) гужву. Зашто не (желети) да позовеш на рођендан момке?

5. Отговорете на въпросите.

Када има Драгана рођендан? Какав план има Драгана за свој рођендан? Кога Драгана не жели да позове? Зашто Драгана не воли дечаке? (**зато што** — *защото*) Зашто Драгана жели да позове девојчице? Да ли ви волите да седите мирно? Да ли волите да слушате касете? Да ли волите да разговарате о глумцима и глумицама? Ко је Аљоша? Да ли Драгана не воли Аљошу? Зашто Драгана воли Аљошу? Да ли

Драгана жели да позове Аљошу? Дакле, ко долази на рођендан? Зашто мама каже да су момци јадни?

6. Образувајте въпросителни изречения по образеца.

За справка: *заисџа* — *наистина*.

Образец: *Желим да ѿозовем друџарице. — Они заисџа желе да ѿозову друџарице?*

Желим да кажем нешто лепо.

Желим да напишем писмо.

Желим да седнем на терасу.

Желим да идем код Марије.

Желим да вам покажем Београд.

Желим да јадем сладолед.

7. Измислете изречения със следните словосъчетания.

Школске другарице, добре касете, руске глумице, нове интересантне идеје.

8. Поставете пропуснатите думи.

... за рођендан.

— Драгана! твој рођендан.

— Мама, ја и Љубица Да ли могу да позовем ?

— Зар ... девојчице? Може ... вам ... досадно.

— Знаш, мама! Дечаци само Не воле да Не слушају које ми Не желе да разговарају о ... и Зато их

— А шта с Миланом? Зашто не ... Аљошу? Он је

— У ... си. То је !

— Дакле, два момка и петнаест ... ! ... момци!

9. Преведете на срѣбски.

а)

— Драгана! Скоро е твојат рожден ден.

— Мамо, ние с Любица имаме план. Може ли да поканим всичките си съученици?

— Нима само момчетата? Може да ви бъде скучно.

— Знаеш ли, мамо, момчетата само правят бъркотия. Те не обичат да седят спокойно и да слушат най-хубавите касети, които ние обичаме. Те не обичат да разговарят за актьори и актриси. Затова не ги обичам.

— А какво да правим с Милан? Може да му бъде скучно. Защо не поканиш Аљоша? Той е ваш приятел.

— Права си. Това е добра идея.

— Значи, две момчета и петнадесет момичета! Горките момчета!

б)

Драгана скоро има рожден ден. Драгана и Любица имат план. Те искат да поканим всичките си съученици. Драгана иска да покани само момчетата.

Момчетата не обичат да седят спокойно и да слушат касетите, които момчетата обичат. Те не искат да разговарят за актьори и актриси. Момчетата само правят бъркотия. Затова Драгана не ги обича. Милан е брат на Драгана, а Аљоша е приятел на Милан. Майката на Драгана иска да покани Аљоша. Следователно, на рождения ден идват две момчета и петнадесет момичета.

10. Употребете думите, дадени в скоби, в нужната форма.

Ујутро увек слушам (нове касете). Драгана позива на рођендан (школске другарице). Имамо (дивне руже) на тераси. Драгана и Љубица разговарају о (глумци и глумице). Мама и Милан разговарају о (дечаци и девојчице). Они говоре о (пријатељи и пријатељице). Дечаци позивају (своје сестре) у пицерију. Мама има сладолед за (мале девојчице). На тераси седи петнаест (девојке).

11. Прочетете стихотворението на глас и го преведете.

Ако хоћу, ја све могу

Ако хоћу, ја све могу.

Могу **ход**ати без ногу,
 Могу **јест**и свежe травe,
 Могу **мис**лити без главe,
 Могу **пре**ко водe пешкe,
 Могу **тр**чати до Чешкe,
 Могу купит' **ц**ео Беч,
 Могу с Клејом добит' **меч**.
 Могу **поту**ћи сто деч**а**кa,
 Могу **лет**ети као свракa.
 Као кенгур могу ска**к**ати,
 Као девојчица могу пла**к**ати.
 Могу **ју**рити друмовима
 Као **а**ути неки брзи.
 Ја све могу...
 Ал' ме мрзи.

(Перо Зубац)

Речник

хтети, ја хоћу, ти хоћеш, они хоће	искам
ходати, ходам	ходя (в значение "имам способността да ходя")
јести, једем	ям
мислити, мислим	мисля
трчати, трчим	тичам, бягам
купити, купим	купа
куповати, купујем	купувам
добити меч, добијем	да спечеля мач
добијати меч, добијам	печеля мач
потући, потучем, они потуку	да набия
тући, тучем, они туку	бия
летети, летим	летя
скакати, скачем	скачам, подскачам
плакати, плачем	плача
јурити, јурим	препускам, летя, движа се бързо
мрзети, мрзим	мразя
мрзи ме	мързи ме
Клеј	Клей, Касиус Клей (знаменит боксьор)
сврака	сврака
кенгур	кенгуру
нога	крак
глава	глава
вода	вода
Чешка	Чехия
Беч	Виена
меч	мач
друм	шосе
ауто (м.р.), мн.ч. аути	автомобил
брз, брзи; брза, брзо	бърз
преко водe	през вода, през река

пешке	<i>пеша</i>
ако	<i>ако</i>
све	<i>всичко</i>
сто	<i>сто</i>

12. Заменете в стихотворението всички форми на инфинитива с *да*-конструкция.

13. Употребете думите, дадени в скоби, в нужната форма.

Драгана и Љубица имају (одличан план). Драгана жели да позове (један школски друг). Девојчице воле да слушају (лепа тиха музика). Аљоша добро говори (српски језик). Он учи (енглески језик) и (српска историја). Љубица је увек желела да има (добар пријатељ) у Москви. Милан жели да покаже Аљоши (градски центар). Они заједно иду у (Миланова гимназија). Увече пријатељи излазе у (мала пицерија).

14. Прочетете следните примери и отговорете на въпроса: какви окончанија имат съществителните и прилагателните в местен падеж единствено число?

Где је сок? На чему је сок?	Сок је на малом столу .
Где су гости? У чему су гости?	Гости су у нашем парку .
О коме разговарају бака и Милан?	Бака и Милан разговарају о Милановом пријатељу .
Где су дечаци? У чему су дечаци?	Дечаци су у школској клупи .
Где су пријатељи? На чему су пријатељи?	Пријатељи су на нашој новој тераси .
О коме разговарају Драгана и мама?	Драгана и мама разговарају о Драганиној пријатељици .

Окончанија на съществителните и прилагателните в местен падеж единствено число

	Прилагателно	Съществително
М.р.	-ом	-у
	-ем след ћ, ђ, љ, њ, ј, ж, ш, ч, ц	
Ж.р.	-ој	-и

15. Съставете изречения по образец.

Образец: *Хајдемо у вашу кућу. — Саг смо у вашој кући.*

Хајдемо у малу пицерију.

Хајдемо у Драганину собу.

Хајдемо у нову продавницу.

Хајдемо на велику терасу.

Хајдемо у Аљошину гимназију.

Образец: *Госџи иду на Драганин рођендан. — Госџи су на Драганином рођендану.*

Пријатељи иду на далек пут.

Студенти иду у велик парк.

Дечаци иду у војни музеј.

Родитељи иду у градски центар.

